

ЗАКОН

за регионалното развитие

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С този закон се уреждат обществените отношения, свързани с планирането, програмирането, управлението, ресурсното осигуряване, наблюдението и оценката на регионалното развитие.

Чл. 2. Целите на закона са:

1. създаване на условия за балансирано и устойчиво развитие на районите в Република България;
2. създаване на предпоставки за намаляване на междурегионални и вътрешнорегионални различия в степента на икономическо, социално и териториално развитие на районите;
3. осигуряване на условия за ускорен икономически растеж и високо ниво на заетост в районите;
4. развитие на териториалното сътрудничество.

Чл. 3. Държавната политика за регионално развитие обхваща система от нормативно регламентирани документи и ресурси, насочени към постигане целите на този закон.

Чл. 4. Провеждането на държавната политика за регионално развитие се основава на следните принципи:

1. единен подход за планиране и програмиране;
2. концентрация на ресурсите за постигане целите на регионалното развитие;
3. партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката;
4. допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с ресурси от частни източници и от международни финансови институции;
5. междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането, програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
6. съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на международно, национално и регионално равнище.

Глава втора

ТЕРИТОРИАЛНА ОСНОВА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Чл. 5. (1) За целите на планирането, програмирането, управлението, ресурсното осигуряване, наблюдението и оценката на регионалното развитие се обособяват райони, които се разделят на нива в съответствие с изискванията на общата класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана в Европейския съюз.

(2) Районите, които образуват ниво 1, не представляват административно-териториални единици и са с териториален обхват, както следва:

1. район „Северна и Югоизточна България”, включващ Северозападния район, Северния централен район, Североизточния район и Югоизточния район;

2. район „Югозападна и Южна централна България”, включващ Югозападния район и Южния централен район;

(3) Районите, които образуват ниво 2, не представляват административно-териториални единици и са с териториален обхват, както следва:

1. Северозападен район, включващ областите Видин, Враца, Ловеч, Монтана и Плевен;

2. Северен централен район, включващ областите Велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Силистра;

3. Североизточен район, включващ областите Варна, Добрич, Търговище и Шумен;

4. Югоизточен район, включващ областите Бургас, Сливен, Стара Загора и Ямбол;

5. Югозападен район, включващ областите Благоевград, Кюстендил, Перник, Софийска и София;

6. Южен централен район, включващ областите Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Хасково.

(4) Районите, които образуват ниво 3, представляват административно-териториални единици и обхващат територията на отделните области.

(5) Районите от съответните нива са териториална основа за провеждане на държавната политика за регионално развитие.

Чл. 6. (1) На територията на районите от ниво 3 могат да се обособяват райони за целенасочено въздействие.

(2) Районите за целенасочено въздействие обхващат територията на една или повече съседни общини.

(3) Обособените райони за целенасочено въздействие са териториална основа за концентрация на ресурсите за постигане целите на регионалното и местното развитие.

(4) Районите за целенасочено въздействие са:

1. район за икономически растеж;
2. район в индустриален упадък;
3. изостанал граничен район;
4. изостанал селски район;
5. изостанал планински район;
6. Столичната община.

(5) Териториалният обхват на видовете райони за целенасочено въздействие по ал. 4, т. 1 - 5 се определя, като се отчитат равнището и динамиката на икономическото развитие, структурата на икономиката, заетостта и безработицата, степента на изграденост на техническата инфраструктура, демографската, социалната и селищната структура, географското положение и наличният потенциал за постигане на целите за развитие на съответния вид район.

(6) Териториалният обхват на видовете райони за целенасочено въздействие по ал. 4, т. 1 - 5 се определя в областните стратегии за развитие по данни на Националния статистически институт и административната статистика на Агенцията по заетостта.

(7) Територията на една община може да бъде включена към повече от един вид район за целенасочено въздействие по ал. 4, т. 2 - 5 в случаите, когато отговаря едновременно на критериите и показателите за тях.

Чл. 7. (1) В териториалния обхват на район за икономически растеж се включват общини с развита икономика, транспортна, техническа и социална инфраструктура и отговарящи поотделно на две трети от следните показатели:

1. нетни приходи от продажби на един жител над 120 на сто от средната стойност за страната за последните три години;

2. средногодишен темп на нетните приходи от продажби на един жител над средната стойност за страната за последните три години;

3. равнище на средната работна заплата, по-високо от средната стойност за страната за последните три години;

4. средногодишен темп на нарастване на средната работна заплата, по-висок от средната стойност за страната за последните три години;

5. средно равнище на безработицата, по-ниско от 105 на сто от средната стойност за страната за последните три години;

6. средногодишен темп на безработицата, по-нисък от 105 на сто от средната стойност за страната за последните три години;

7. коефициент на възрастова зависимост, по-нисък от 110 на сто от средната стойност за страната за последните три години;

8. средногодишен темп на увеличаване броя на населението, по-висок от средния за страната за последните три години;

9. повече от 50 на сто от населението попада в зона с развита транспортна инфраструктура, отстояща до 30 км от автомагистрала, път от първи клас, железопътна гара, гражданско летище или пристанище за обществен транспорт.

(2) В териториалния обхват на район в индустриален упадък се включват общини, в които е извършено или се извършва реструктуриране на индустриални структуроопределящи предприятия, довело или водещо до спад на производството, увеличаване на безработицата, ниско равнище на доходите и обезлюдяване, и отговарящи поотделно на две трети от следните показатели:

1. дял на индустриалната заетост повече от 115 на сто от средния дял за страната за последните три години;

2. средногодишен темп на безработицата, по-висок от 105 на сто от средната стойност за страната за последните три години;

3. средногодишен темп на нетните приходи от продажби на предприятията, по-висок от средния темп за страната за последните три години;

4. равнище на средната работна заплата, по-ниско от средната стойност за страната за последните три години;

5. средногодишен темп на нарастване на средната работна заплата, по-нисък от средната стойност за страната за последните три години;

6. средногодишен темп на намаляване броя на населението, по-висок от средния за страната за последните три години.

(3) В териториалния обхват на изостанал граничен район се включват общини, в които част от административната граница поне на една от тях съвпада с част от държавната граница и които отговарят поотделно на две трети от показателите по ал. 6.

(4) В териториалния обхват на изостанал селски район се включват общини, в които над 20 на сто от трудоспособното население е заето в селското и горското стопанство и които отговарят поотделно на две трети от показателите по ал. 6.

(5) В териториалния обхват на изостанал планински район се включват общини, територията на всяка от които е със средна надморска височина над 500 м или под 500 м, но със средна за територията дълбочина на разчленение на релефа над 150 м разлика между най-ниската и най-високата точка на един квадратен километър, със средна за територията гъстота на разчленение на релефа над 1,5 км на квадратен километър и среден наклон на релефа над 7 градуса, и отговарящи поотделно на две трети от показателите по ал. 6.

(6) При определяне териториалния обхват на изостанал граничен, изостанал селски и изостанал планински район се отчитат следните показатели:

1. нетни приходи от продажби на един жител под 70 на сто от средната стойност за страната за последните три години;

2. равнище на средната работна заплата, по-ниско от средната стойност за страната за последните три години;

3. средно равнище на безработица над 110 на сто от средната стойност за страната за последните три години;

4. коефициент на възрастова зависимост над 120 на сто от средната стойност за страната за последните три години;

5. гъстота на населението под 70 души на един квадратен километър;
6. над 25 на сто от населените места нямат изградена пътна връзка с асфалтово покритие помежду си или с общинския център;
7. над 30 на сто от населените места са без изградена канализационна мрежа;
8. над 30 на сто от населените места ползват питейна вода с отклонение от качеството, прието като стандарт за страната, или имат режим във водоснабдяването за последните три години.

Чл. 8. (1) При настъпили промени в стойностите на показателите за общините, отчетени в междинните отчетни доклади или в окончателните доклади за изпълнението на областните стратегии за развитие, се допускат промени в териториалния обхват на районите за целенасочено въздействие чрез:

1. изключване на една или повече общини при достигането на стойности извън определените прагове на показателите по съответните критерии;
2. включване на една или повече нови общини, отговарящи на определените прагове на показателите по съответните критерии.

(2) Промените в териториалния обхват на районите за целенасочено въздействие се извършват чрез промени в областните стратегии за развитие.

Глава трета

СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ И ПРОГРАМИРАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Чл. 9. (1) Стратегическото планиране на регионалното развитие обхваща разработването и актуализацията на система от документи за постигане на устойчиво интегрирано регионално и местно развитие, включително развитие на трансграничното, транснационалното и междурегионалното сътрудничество.

(2) Програмирането на регионалното развитие обхваща разработването и актуализацията на програмни документи за регионално развитие на основата на системата от документи за стратегическо планиране на регионалното развитие.

Чл. 10. Системата от документи за стратегическо планиране на регионалното развитие включва:

1. национална стратегия за регионално развитие;
2. регионални планове за развитие;
3. областни стратегии за развитие;
4. общински планове за развитие.

Чл. 11. (1) Националната стратегия за регионално развитие определя дългосрочните цели и приоритети на политиката за регионалното развитие на Република България.

(2) Националната стратегия за регионално развитие съдържа:

1. социално-икономически анализ на районите;
2. целите и приоритетите за регионално развитие, които трябва да бъдат постигнати за определен период;
3. обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на стратегията;
4. критериите за оценка на изпълнението на стратегията;
5. стратегически насоки за разработване или актуализация на регионалните планове за развитие за определен период или периоди;
6. описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.

(3) Националната стратегия за регионално развитие отчита предвижданията на Националния план за развитие по отношение на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие.

(4) Националната стратегия за регионално развитие се приема от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Чл. 12. (1) За районите от ниво 2 се разработват регионални планове за развитие.

(2) Регионалните планове за развитие определят средносрочните цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията

на съответния район в съответствие с предвижданията на Националната стратегия за регионално развитие.

(3) Регионалните планове за развитие съдържат:

1. анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние и потенциала за развитие на съответния район;
2. целите и приоритетите за развитие на района за определен период;
3. индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана;
4. индикаторите за наблюдението и оценката на плана;
5. необходимите действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана;
6. описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност;
7. предварителната оценка на плана.

Чл. 13. Регионалните планове за развитие се приемат от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Чл. 14. (1) Областната стратегия за развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитие на областта, както и стратегическите насоки за разработване на общинските планове за развитие.

(2) Областната стратегия за развитие се разработва в съответствие с регионалния план за развитие.

(3) Областната стратегия за развитие съдържа:

1. анализ на икономическото и социалното състояние на областта;
2. целите и приоритетите за развитие на областта за определен период;
3. обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на стратегията;
4. териториалния обхват на видовете райони за целенасочено въздействие;
5. критериите за оценка на изпълнението на стратегията;
6. стратегически насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие;
7. описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.

(4) Областната стратегия за развитие се приема от областния съвет за развитие.

Чл. 15. (1) Общинският план за развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с областната стратегия за развитие.

(2) Общинският план за развитие съдържа:

1. анализ на икономическото и социалното развитие на общината;
2. целите и приоритетите за развитие на общината за определен период;
3. описание на проекти с местно или регионално значение, включващи участие и на други общини;
4. индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана;
5. индикаторите за наблюдението и оценката на плана;
6. необходимите действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана;
7. описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност;
8. програма за реализация на общинския план за развитие, с която се конкретизират проектите с местно значение за неговото изпълнение, съответните финансови ресурси и звената за изпълнение на проектите;
9. предварителната оценка на плана.

(3) Общинският план за развитие се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

Чл. 16. Стратегиите и плановете по чл. 10 се разработват и изпълняват във взаимодействие със съответните устройствени схеми и планове.

Чл. 17. Условиата и редът, включително сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на стратегиите и плановете по чл. 10, се определят с Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие.

Чл. 18. Програмирането и изпълнението на програмните документи за регионално развитие се извършват при условия и по ред, определени със специално законодателство на Европейския съюз или от вътрешното право.

Глава четвърта **УПРАВЛЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ**

Чл. 19. Министърът на регионалното развитие и благоустройството:

1. провежда държавната политика за регионално развитие;
2. осигурява съгласуваност на политиката за регионално развитие с другите структуроопределящи политики;
3. определя политиката за интегриране на техническата инфраструктура с регионално значение с главните инфраструктурни мрежи с национално и европейско значение съгласувано със съответните компетентни органи;
4. организира изработването на националната стратегия за регионално развитие;
5. организира изработването на регионалните планове за развитие;
6. осигурява изграждането, поддържането и оперирането на единна информационна система за управление на регионалното развитие;
7. дава методически указания на органите, участващи в разработването и прилагането на документите по чл. 10;
8. осигурява изпълнението на програмните документи за регионално развитие;
9. организира и контролира осъществяването на регионална координация при изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз;
10. участва в работата на структурите на Европейския съюз в рамките на своите компетенции, в т. ч. провежда преговори и консултации;
11. участва в междуправителствени комисии за трансгранично и транснационално сътрудничество;
12. съдейства за хармонизиране на българското законодателство в областта на регионалното развитие с нормите на европейското право.

Чл. 20. (1) В районите от ниво 2 се създават регионални съвети за развитие.

(2) Регионалният съвет за развитие е орган за провеждане на държавната политика за регионално развитие в съответния район.

(3) Председател на регионалния съвет за развитие е областен управител от областите, включени в обхвата на съответния район, и се определя от съвета на ротационен принцип. Срокът на ротация е шест месеца считано от началото на всяка календарна година.

(4) Членове на регионалния съвет за развитие са представители на: Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на финансите, Министерството на околната среда и водите, Министерството на земеделието и продоволствието, Министерството на икономиката и енергетиката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на транспорта, Министерството на държавната администрация и административната реформа и Министерството на държавната политика при бедствия и аварии, определени от съответния министър, представител на Държавната агенция за информационни технологии и съобщения; областните управители на областите, включени в съответния район, представители на общините от всяка област, включена в съответния район и по един представител на национално представените организации на работодателите и на работниците и служителите.

(5) Броят на представителите на общините по ал. 4 се определя, както следва:

1. за областите с население до 200 000 души – двама представители;
2. за областите с население от 200 001 до 300 000 души – трима представители;
3. за областите с население от 300 001 до 400 000 души – четирима представители;
4. за областите с население от 400 001 до 500 000 души – петима представители;
5. за областите с население над 500 000 души – шестима представители.

(6) Представителите на общините по ал. 4 се определят от съответния областен съвет за развитие.

(7) Председателят на регионалния съвет за развитие кани на заседанията на съвета да присъстват с право на съвещателен глас физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към регионалното развитие.

(8) Средствата, необходими за дейността на регионалния съвет за развитие, се предвиждат по бюджетите на областните администрации към областните управители, които председателстват регионалния съвет за развитие през съответната година.

Чл. 21. (1) Регионалният съвет за развитие:

1. обсъжда и одобрява проекта на регионалния план за развитие;
2. обсъжда и съгласува проектите на областните стратегии за развитие на областите, включени в обхвата на съответния район от ниво 2;
3. обсъжда и одобрява докладите за наблюдението на изпълнението на регионалния план за развитие;
4. обсъжда и съгласува проекти с регионално значение в съответствие с целите и приоритетите за развитие на района;
5. обсъжда и предлага инициативи и схеми за ресурсно осигуряване изпълнението на регионалния план за развитие, включително за финансиране на проекти с регионално значение;

6. осъществява регионална координация при изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз, оказващи въздействие върху развитието на района;

7. участва в процеса на наблюдение на изпълнението на оперативните програми чрез определени от него представители в комитетите за наблюдение на националната стратегическа референтна рамка и оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз;

8. обсъжда и изготвя становища по годишните и заключителните доклади за изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз, оказващи въздействие върху развитието на района;

9. осъществява взаимодействие със съответните областни съвети за развитие и с централните органи на изпълнителната власт;

10. изпълнява и други функции, възложени с акт на Министерския съвет или на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

(2) За осъществяване на регионална координация при изпълнение на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз, към регионалния съвет за развитие се създава регионален координационен комитет.

(3) Председател на регионалния координационен комитет е председателят на регионалния съвет за развитие, а членове са:

1. представителите на регионалния съвет за развитие в комитетите за наблюдение на националната стратегическа референтна рамка и оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз;

2. по един представител на управляващите органи на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз, и на централното координационно звено в Министерството на финансите;

3. областните управители на областите, включени в обхвата на съответния район от ниво 2.

(4) Регионалният координационен комитет:

1. осигурява ефективна и ефикасна координация и взаимодействие при изпълнение на операциите по оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз, на територията на съответния район от ниво 2;

2. обсъжда резултатите от изпълнението на операциите и изготвя обобщени справки, подпомагачи оценката на въздействието на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз, върху развитието на района;

3. внася за разглеждане в регионалния съвет за развитие справките по т. 2;

4. разработва и приема вътрешни правила за своята работа.

(5) Към регионалния съвет за развитие могат да се създават специализирани комисии в областта на публичната инфраструктура, конкурентоспособността, развитието на човешките ресурси и околната среда, които подпомагат дейността му.

(6) Организацията и дейността на регионалния съвет за развитие се уреждат с Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие.

Чл. 22. (1) В районите от ниво 2 се създават териториални звена на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за стратегическо планиране и координация на регионалното развитие.

(2) Териториалните звена по ал. 1 изпълняват следните функции:

1. участват в разработването на регионалните планове за развитие;
2. осъществяват координация и взаимодействие с централните и териториалните структури на изпълнителната власт за изпълнение на регионалните планове за развитие;
3. участват в изграждането, поддържането и оперирането на единната информационна система за управление на регионалното развитие;
4. участват в изготвянето на докладите за наблюдението на изпълнението на регионалните планове за развитие;
5. изготвят периодични справки за процеса на планиране и изпълнение на регионалните планове за развитие;
6. изпълняват функциите на секретариат на съответния регионалния съвет за развитие;
7. подпомагат дейността на регионалния координационен комитет към регионалния съвет за развитие;
8. изпълняват и други функции, възложени им от министъра на регионалното развитие и благоустройството, съгласувано с министъра на финансите.

(3) За осъществяване на ефективна и ефикасна регионална координация при изпълнение на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз, териториалните звена по ал. 1 осигуряват координация и взаимодействие с централното координационно звено в Министерството на финансите.

Чл. 23. Областният управител:

1. организира разработването на областната стратегия за развитие;
2. внася проекта на областната стратегия за развитие за обсъждане и съгласуване в регионалния съвет за развитие и за приемане от областния съвет за развитие;
3. подпомага общините на територията на областта за прилагане на стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие;
4. оказва съдействие при изпълнението, наблюдението и оценката на съответния регионален план за развитие;
5. организира изграждането, поддържането и оперирането на единната информационна система за управление на регионалното развитие на територията на съответната област;
6. подпомага изготвянето на проекти с местно значение в съответствие с целите и приоритетите на областната стратегия за развитие и общинските планове за развитие;

7. осигурява информация и публичност на изпълнението на областната стратегия за развитие и на съответния регионален план за развитие;

8. сключва споразумения за сътрудничество с други области за осъществяване на съвместни дейности за постигане целите на регионалното развитие.

Чл. 24. (1) В областите се създават областни съвети за развитие.

(2) Председател на областния съвет за развитие е областният управител, а членове са кметовете на общините в областта, по един представител на общинския съвет на всяка община, делегиран представител на регионалните сдружения на общините на територията на областта, делегирани представители на областните структури на национално представените организации на работодателите и на работниците и служителите.

(3) Председателят на областния съвет за развитие кани на заседанията на съвета да присъстват с право на съвещателен глас физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на областта.

(4) Областният съвет за развитие:

1. обсъжда и приема областната стратегия за развитие;

2. обсъжда и съгласува инициативите на общините, свързани с ежегодното планиране на средствата за реализация на дейности в районите за целенасочено въздействие;

3. обсъжда и съгласува проекти с местно значение, включващи участие на две или повече общини;

4. обсъжда и предлага инициативи и схеми за ресурсно осигуряване изпълнението на областната стратегия за развитие, включително за финансиране на проекти с местно значение;

5. съдейства за осигуряване на информация за изпълнението и оценката на областната стратегия за развитие;

6. прави предложения за сключване на споразумения за сътрудничество с други области за осъществяване на съвместни дейности по регионалното развитие.

(5) По решение на областния съвет за развитие могат да се създават постоянни или временни комисии;

(6) Организацията и дейността на областните съвети за развитие се определят с Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие.

Чл. 25. Кметът на общината:

1. организира изработването на общинския план за развитие и го внася за обсъждане и приемане от общинския съвет;

2. ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие;

3. организира изграждането, поддържането и оперирането на единната информационна система за управление на регионалното развитие на територията на съответната община;

4. представя годишен доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие за одобряване от общинския съвет;

5. осигурява публичност и прозрачност на общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му.

Чл. 26. Общинският съвет:

1. обсъжда и приема общинския план за развитие;

2. одобрява годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие по предложение на кмета на общината.

Чл. 27. (1) За ефективното и ефикасното управление на регионалното развитие и осигуряването на публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, финансирането, наблюдението и оценката на регионалното развитие се изгражда единна информационна система за управление на регионалното развитие.

(2) Единната информационна система за управление на регионалното развитие включва интегрирана информационна система за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие и информационна система за наблюдение на изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие.

(3) Условието и редът за изграждане, поддържане и опериране на единната информационна система за управление на регионалното развитие се определят с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

(4) Ежегодното планиране на средствата за изграждане, поддържане и опериране на единната информационна система за управление на регионалното развитие се осъществява в рамките на програмния бюджет на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за съответната година.

Глава пета

РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Чл. 28. Източници за финансиране на регионалното развитие са:

1. държавният бюджет;
2. бюджетите на общините;
3. средства на физически и юридически лица;
4. средства от фондовете на Европейския съюз;
5. международни финансови институции;
6. други източници, определени със закон.

Чл. 29. Средствата от източниците по чл. 28 се разходват за:

1. подготовка и актуализация на стратегически планови и програмни документи, както и за разработване на проекти;

2. финансиране на програми и проекти, в т. ч. съфинансирани със средства от фондовете на Европейския съюз, съгласно подписаните споразумения и съответните програмни документи;

3. реализация на дейности в районите за целенасочено въздействие;

4. извършване на наблюдение и оценка на регионалното развитие;
5. осигуряване на информация и публичност на регионалната политика.

Чл. 30. Ежегодното планиране на средствата за реализация на дейности в районите за целенасочено въздействие се осъществява съгласно критерии и показатели по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството съгласувано с областните съвети за развитие и с министъра на финансите в рамките на бюджетната процедура, като средствата се осигуряват в рамките на закона за държавния бюджет за съответната година.

Чл. 31. Регионалното развитие в районите се подпомага от държавата в съответствие със законодателството в областта на държавните помощи.

Глава шеста

НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Чл. 32. (1) Наблюдението и оценката на регионалното развитие се извършват за постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие.

(2) Наблюдението и оценката отчитат резултатите от изпълнението на програмните документи, допринасящи за регионалното развитие.

Чл. 33 (1) Наблюдението на изпълнението на националната стратегия за регионално развитие и на областните стратегии за развитие се извършва на основата на резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие по чл. 10, т. 2 и 4.

(2) Наблюдението на изпълнението на регионалните планове за развитие и на общинските планове за развитие се извършва при условия и по ред, определени с Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие.

Чл. 34. (1) За разработването на документите за стратегическо планиране по чл. 10, т. 2 и 4 се извършва предварителна оценка.

(2) Предварителната оценка включва:

1. оценка на въздействието им върху социалната и икономическата ситуация;
2. екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда.

Чл. 35. (1) За реализацията на документите за стратегическо планиране по чл. 10 се извършва междинна оценка не по-късно от четири години от началото на периода на тяхното действие.

(2) Междинната оценка включва:

1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки за актуализация на съответния документ.

Чл. 36. (1) За изпълнението на документите за стратегическо планиране по чл. 10 се извършва последваща оценка не по-късно от една година след изтичането на периода на тяхното действие.

(2) Последващата оценка включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално развитие.

Чл. 37. През периода на действие на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие по чл. 10 могат да се извършват допълнително тематични оценки и оценки за специфични случаи по преценка на органите за управление на регионалното развитие.

Чл. 38. Оценките се извършват чрез възлагане при условията и по реда на Закона за обществените поръчки от министъра на регионалното развитие и благоустройството, областните управители и кметовете на общините по решение на общинските съвети.

Чл. 39. (1) Стратегиите и плановете, както и документите, свързани с действията на съответните органи по тяхното изработване, одобряване, приемане, изпълнение, наблюдение и оценка са официална обществена информация.

(2) Органите, извършващи действия в рамките на предоставените им с този закон и с нормативните актове по прилагането му компетенции, са длъжни да информират своевременно и по подходящ начин обществеността за характера и същността на тези действия, за необходимостта и потенциалните ползи от извършването им, за последиците от тях, както и за постигнатите резултати.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този закон:

1. “Териториално сътрудничество” са съвместни действия за устойчиво териториално развитие, имащи трансграничен, транснационален и междурегионален характер, включително за изграждане на мрежи за обмен на информация и опит между заинтересованите страни.

2. “Устойчиво интегрирано регионално и местно развитие“ е съхраняване, развитие и извършване на целенасочени промени в условията за живот и труд в районите чрез взаимносвързани действия в икономическата и социалната сфера в съответствие с изискванията за опазване на околната среда и защитата срещу всички форми на дискриминация.

3. “Национален план за развитие” е стратегически планов документ, съдържащ социално-икономически анализ и единна стратегия за развитието на страната за определен период, като основа за разработване на национална стратегическа референтна рамка в съответствие с чл. 27 и 28 от Регламент (ЕО) №

1083/2006 на Съвета от 11 юли 2006 г. относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999 (ОВ L 210, 31.07.2006, стр. 25-78).

4. "Програмни документи за регионално развитие" са програмите за регионално развитие и териториално сътрудничество, приети с акт на Министерския съвет, в т.ч. програмите, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз.

5. "Проекти с регионално значение" са проекти, очакваните ползи от които засягат над 50 на сто от населението на дадена област.

6. "Проекти с местно значение" са проекти, очакваните ползи от които засягат до 50 на сто от населението на дадена област.

7. "Оперативни програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз" са оперативните програми съгласно дефиницията по чл. 2, ал. 1 на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета от 11 юли 2006 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Този закон отменя Закона за регионалното развитие (обн., ДВ, бр. 14 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 32 и 88 от 2005 г. и бр. 24 от 2006 г.).

§ 3. Министерският съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството приема правилник за прилагане на закона в тримесечен срок от обнародването му в "Държавен вестник".

§ 4. Изпълнението на закона се възлага на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

§ 5. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Законът е приет от XL Народно събрание на ..... 2008 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Георги Пирински)

М О Т И В И

към проекта на Закон за регионалното развитие

Проектът на нов Закон за регионалното развитие (ЗРР) се основава на необходимостта от съществена промяна на националната законодателната рамка в областта на регионалната политика и регионалното развитие, съобразена с условията на пълноправното членство на Република България в Европейския съюз (ЕС) от 1 януари 2007 г. Основната цел на промяната е постигане целите на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие на страната в съответствие с европейската регионална политика, специфичните нужди и потенциал на българските региони и общини и възможностите за финансиране на развитието им.

Оценката на въздействието от прилагането на действащия Закон за регионалното развитие за периода 2004-2006 г. показва, че към настоящия момент ролята и задачите му за въвеждане на основни принципи, институционално изграждане и създаване на солидна основа на стратегическото планиране и програмирането на регионалното и местното развитие в България са изпълнени. Чрез приемането и прилагането на закона успешно бяха изпълнени значителна част от изискванията и ангажиментите на страната в процеса на преговорите за членство в ЕС. През периода на действие на ЗРР беше разработен целият пакет от стратегически планови и програмни документи за регионално и местно развитие, включващ:

- Националната стратегия за регионално развитие на Република България 2005-2015 г.;
- регионалните планове за развитие 2007-2013 г.;
- областните стратегии за развитие 2005-2015 г.;
- общинските планове за развитие 2007-2013 г.;
- проекта на Оперативната програма за регионално развитие 2007-2013 г.

Бяха изградени и започнаха да изпълняват своите функции редица органи, свързани с управлението на регионалното развитие в страната, като регионалните съвети за развитие, областните съвети за развитие, дирекциите за техническо съдействие, координация и управление на регионални програми и планове.

Необходимите промени в законодателната рамка за регионалното развитие се отнасят до актуализацията и прецизирането на целите, повишаване ефективността на стратегическото планиране и програмирането, подобряване функционалните характеристики на организацията за управление и координация в областта на регионалното развитие. В проекта на нов ЗРР тези промени са извършени от гледна точка както на натрупания опит в прилагането на действащия закон, така и на реформата в кохезионната политика на ЕС и новото европейско законодателство за периода 2007-2013 г.

Промените са многобройни и съществени по характер, което предопределя разглеждането и приемането на нов Закон за регионалното развитие. Същевременно се налага разширяване на приложното поле на новия нормативен акт в сравнение с действащия.

Законопроектът се съобразява с прякото действие на разпоредбите на европейското право след приемането на България за държава – членка на ЕС, като цели създаването на подходящи взаимовръзки между националната нормативна уредба за регионално развитие и тази на ЕС. Създава се по-гъвкава нормативна среда, улесняваща процеса на вземане на решения в сферата на регионалната политика и регионалното развитие и благоприятстваща постигането на по-голяма ефикасност на прилагането на инструментите за подпомагане на регионалното развитие. Отчитат се и важни насоки на политиката за регионално развитие в европейски план, свързани с изпълнението на целите на Лисабонската стратегия на ЕС, политиката за устойчиво развитие и за европейско териториално сътрудничество.

По-важните промени, съдържащи се в проекта на нов Закон за регионалното развитие, са следните:

В глава първа „Общи положения” са актуализирани и прецизирани целите на закона, като са съобразени с новата стратегическа ориентация на европейската кохезионна политика за периода 2007-2013 г.

В глава втора „Териториална основа на регионалното развитие” се определя новият териториален обхват на районите в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 г. относно установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS) (ОВ L 154, 21.06.2003, стр. 1-41), прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в ЕС.

Запазени са дефинираните видове райони за целенасочено въздействие. Конкретният им териториален обхват се определя със съответната Областна стратегия за развитие. Този нов подход засилва принципа на децентрализация в процеса на стратегическото планиране на основата на специфичните нужди и потенциала за развитие на общините, попадащи в обхвата на съответния вид район за целенасочено въздействие. Планирането на дейности в районите за целенасочено въздействие ще се извършва съгласно ясни и точни критерии и показатели за постигане по-добра концентрация на помощта за регионално развитие.

Съгласуването между процеса на стратегическо планиране за постигане на устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на различните териториални нива в България и процеса на програмиране на интервенциите за регионално развитие, включително съфинансирани със средства от фондовете на ЕС, се урежда в глава трета „Стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие”. Отчетено е, че изискванията относно разработването и изпълнението на оперативни програми, съфинансирани от фондовете на ЕС, в областта на регионалното развитие попадат в обхвата на общите разпоредби на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета от 11 юли 2006 г. относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999 (ОВ L 210, 31.07.2006, стр. 25-78). В този контекст законопроектът регулира връзката между стратегическото планиране и програмирането на регионалното развитие, която е специфична за страната и не се съдържа в европейската законодателна рамка.

С оглед създаване на по-ясни правила и процедури за разработване, приемане, изпълнение, наблюдение и оценка на стратегическите планови документи за регионално и местно развитие е опростена йерархичната връзка и съгласуваността

между документите с цел подобряване на координацията между органите, които ги разработват и приемат.

В глава четвърта „Управление на регионалното развитие” се предлага по-добра координация на административните структури на централно ниво, като се оптимизират функциите и взаимодействието им по отношение на управлението на регионалното развитие.

Отчетена е необходимостта от създаване на ефективен механизъм за регионална координация чрез по-ясно разграничаване на функциите, извършване на административни промени и осигуряване взаимодействие на органите на регионално и централно ниво по отношение на планирането, програмирането и координацията на финансовата помощ от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС съгласувано с Министерството на финансите.

Въвежда се единна информационна система за управление на регионалното развитие, която ще подобри цялостно процеса на планиране, наблюдение и оценка на регионалното развитие и на регионалната политика.

Засилва се прилагането на принципа на партньорството на регионално и местно ниво, което от своя страна ще повиши ефективността и прозрачността на регионалната политика на съответните териториални нива.

В глава пета „Ресурсно осигуряване на регионалното развитие” са включени и средствата от фондовете на ЕС. Ясно са разписани дейностите, за които ще се разходват ресурсите за регионално развитие.

В глава шеста „Наблюдение и оценка на регионалното развитие” се урежда по нов начин материята, свързана с наблюдението и оценката на регионалното развитие за постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие.

Законопроектът предвижда разработване на правилник за прилагането му, тъй като действащата подзаконова нормативна уредба е твърде фрагментирана и включва значителен брой различни нормативни актове - наредби, правилници, постановления. Това затруднява координацията между органите за управление и постигането на ефективност на процесите на стратегическо планиране, програмиране, наблюдение и оценка на регионалното развитие. Обединяването на подзаконовите нормативни документи в Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие ще оптимизира координацията между органите за управление и ще създаде по-добра нормативна среда за приложимост на разпоредбите на закона.

В Допълнителните разпоредби се дефинират нови понятия, използвани в основния текст на законопроекта.

С приемането на предложения проект на нов Закон за регионалното развитие се очаква да бъдат постигнати следните резултати:

- подобряване стратегическата ориентация на системата от документи за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие в България в съответствие с целите и приоритетите на регионалната политика на ЕС;
- укрепване на институционалната рамка от органи и структури, свързани с дефинирането, прилагането, наблюдението и оценката на политиката за регионално развитие;

- изграждане на механизъм за регионална координация и повишаване ефикасността на инструментите за подпомагане на регионалното развитие;
- оптимизиране на управлението, наблюдението и оценката на прилагането на регионалната политика;
- постигане взаимодействие на националната и европейската законодателна рамка в областта на регионалното развитие.

Проектът на нов Закон за регионалното развитие, основавайки се на задълбочен анализ на досегашния опит и отчитайки новите условия и предизвикателства на членството ни в ЕС, ще създаде подходящата нормативна рамка за регулиране на обществените отношения в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие в България.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Сергей Станишев)

